

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus eräiden oppilailta perittävien maksujen perusteista annetun opetusministeriön asetuksen muuttamisesta

- AMKElla ei ole huomautettavaa terminologisiin tai teknisiin muutoksiin, jotka johtuvat hyväksytystä uudesta ammatillisen koulutuksen laista.
- Asetusluonnoksen 5 § *Arvosanan korottamisesta perittävä maksu* sekä 6 § *Oppimateriaaleista ja tarvikkeista perittävä maksu* ovat AMKEN näkemyksen mukaan määritelty perustellusti ja vastaavat koko toisella asteella voimassa olevaa käytäntöä.
- AMKE edellyttää, että asetuksen 4 §:stä *Ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa sekä muussa ammatillisessa koulutuksessa perittävä opiskelijamaksu* käydään periaatteellinen keskustelu ja tehdään asetusmuistiota laajempi esityksen vaikutusten arviointi.

Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön mukaan ammatillinen perustutkintokoulutus ja valmentava koulutus ovat opiskelijalle maksuttomia. Tämä on yhteiskuntapoliittisesti perusteltua ja AMKEN näkemyksen mukaan kannatettavaa. Sen sijaan hyväksytyyn lain mukaan ammattitutkinto- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa sekä muussa ammatillisessa koulutuksessa koulutuksen järjestäjä voi periä opiskelijalta kohtuullisen opiskelijamaksun, jolla katetaan osittain koulutuksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia.

Perustuslakivaliokunta otti ammatillisen koulutuksen uutta lainsäädäntöä käsitellessään (PeVL 22/2017) kantaa mahdollisuuteen periä maksuja, eikä nähnyt maksujen perimisessä perustuslain 16 §:n 2 momentin näkökulmasta ongelmaa, kun maksuvapauden mahdollisuus opiskelijan vähävaraisuuden perusteella säädettiin samaan lakiin.

Ammatti- ja erikoisammattitutkinnosta perittävät maksut sidottaisiin asetusesityksen mukaan suoritettaviin osaamispisteisiin. Suppeimmasta 120 ammattitutkinnosta voisi tämän asetuksen ja siinä esitettyjen summien perusteella periä jopa 6 000 €, jos se ei ylitä puolta koulutuksen kustannuksista, laajemmista tätäkin enemmän. Lain 8 pykälän muusta (ei-tutkintoon johtavaa ammatillista osaamista

syventävää tai täydentävää ja rajattua) ammatillisesta koulutuksesta voitaisiin periä enintään 3 000 €/opiskelijavuosi.

AMKEN ymmärryksen mukaan ammatillisen koulutuksen lainsäädännön valmistelun yhteydessä todettiin, että ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen rahoitus on pienempi, koska koulutuksen järjestäminen näiltä osin vaatii vähemmän resursseja. AMKEN käsityksen mukaan tällainen tilanne vastasi nykytilaa ja siksi AMKE myös tätä kannatti.

Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön valmistelun aikana ei käyty periaatekeskustelua siitä, miten yhteiskunnan ja yksilöiden vastuu koulutuksen rahoituksesta jakautuu. Tällaista keskustelua ei ole käyty myöskään korkeakoulutuksen osalta. Tätä vasten esitetty maksuasetus on merkittävä koulutuspoliittinen avaus, joka tuo lukukausimaksuihin rinnasteiset maksut nykyistä voimakkaammin ammatilliseen koulutukseen. Jos esitys toteutuu, sen käytännön vaikutukset selviävät tulevina vuosina, koska koulutuksen järjestäjät voivat tehdä erilaisia linjauksia maksujen perimisestä.

Esityksen vaikutusarviointi muistiossa on varsin suppea ja siinä todetaan, että vaikutuksia ei ole. Jos maksut voivat olla tuhansia euroja, on niillä väistämättä merkitystä yksittäiselle opiskelijalle tai hänen työnantajalleen. Vaikutusten arviointia yksilön näkökulmasta ei helpota se, että osa erityisesti ammattitutkinnoista on myös alalletulotutkintoja, jolloin niiden rooli on käytännössä perustutkintojen kaltainen.

AMKE arvioi, että esitetyn suuruisilla maksuilla voi olla vaikutusta myös koulutustarjontaan, jolloin kyse on vaikutuksista koko koulutusjärjestelmään. Vaikuttavuusarvioinnissa ei ole pohdittu, ohjaavatko maksut tarjoamaan koulutusta aloille/tutkintoihin, joissa on maksukykyisiä opiskelijoita tai työnantajia. Työnantajan kustantaman koulutuksen osalta on tärkeä myös selvittää työnantajan kustantaman koulutuksen verotusoikeudellisia kysymyksiä, kuten hallitus on päättänyt puoliväliriihessä tehdä.

Maksuasetuksella voi olla pitkällä aikavälillä koulutuspoliittisia seurauksia ammatillisen koulutuksen valtionosuusrahoitukseen. Mahdollista on, että maksujen yleistyminen jatkossa tarjoaa perusteen leikata ammatti- ja erikoisammattitutkintojen valtionrahoitusta entisestään ja siirtää koko aikuiskoulutuksen vastuuta enemmän yksityisrahoitteeseen suuntaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Lausunto
11.8.2017
OKM/28/010/2017

AMKE näkee, että maksuasetuksen kaltaiset koulutuspoliittisesti merkittävät kysymykset tulisi avoimesti keskustella ja mahdollisesti ratkaista myös periaatteellisella tasolla. Tämä helpottaisi ymmärtämään sitä koulutuspoliittista tahtotilaa, jota ministeriö asetuksilla ohjaa.

Lisätietoja:

toimitusjohtaja Petri Lempinen, petri.lempinen@amke.fi p. 040 766 7805

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry on 85 koulutuksen järjestäjän valtakunnallinen etujärjestö. AMKEN jäsenet kouluttavat yli 90 % kaikista ammatillisen koulutuksen opiskelijoista.